Quality Assurance System in Ukraine: Development on the Base of ENQA Standards and Guidelines

QUAERE

Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів та рекомендацій

Bulletin 2

Co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union

“Quality Assurance System in Ukraine: Development on the Base of ENQA Standards and Guidelines” (QUAERE)

«Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів та рекомендацій» (QUAERE)

Partners
Wrocław University of Science and Technology, Wrocław, Poland, Coordinator
Koblenz-Landau University, Koblenz, Germany
Aleksandras Stulginskis University, Kaunas, Lithuania
University of Patras, Patras, Greece
ASIIN, Düsseldorf, Germany
CEENQA, Düsseldorf , Germany
The Network University, Amsterdam, The Netherlands
Sumy State University, Sumy, Ukraine
Khmelnitskyi National University, Khmelnitskyi, Ukraine
National Mining University, Dnipro, Ukraine
Ivan Franko National University of L'viv, L'viv, Ukraine, Local Coordinator
Berdyansk State Pedagogical University, Berdyansk Ukraine
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine
Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine
Odessa I.I. Mechnikov National University, Odessa, Ukraine
Educational and methodical centre on QA, Kyiv, Ukraine
Ukrainian Association of Student Self-Government, Kyiv, Ukraine
Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Міністерство освіти і науки України

Meetings

Wroclaw, December 2016
Wrocław Meeting of the project QUAERE

Dates of the event: December 06-10. 2016

Organizers: Wrocław University of Science and Technology (**WrUST** Poland),

Venue: Politechnika Wrocławska, (Wroclaw University of Science and Technology), building B-4, Wroclaw, 5 Łukasiewicza street, room 4.48 (4th floor), (https://goo.gl/maps/1EX7BzuuW1v).

Tuesday, December, 6th 2016

1.30 – 16.35	Day of Arrivals

Wednesday, December, 7th 2016

9.15 – 9.45	Reception		
9.45 – 10.00	Welcome Speech	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
10.00 – 10.15	Official Opening	Radosław Ryńca, Vice-Dean of Faculty of Computer Science and Management	English
10.15 – 10.45	Shaping the Competitiveness of HEI. Tools, Factors, Actions.	Radosław Ryńca, Vice-Dean of Faculty of Computer Science and Management	Polish (translated to Ukrainian),
10.45 – 11.00	Project activities, progress overview	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
11.00 – 11.30	**Coffee Break**		
11.30 – 13.30	The University in XXI Century	Jan Skonieczny, Aldona Dereń WrUST	Polish (translated to Ukrainian),
13.30 – 15.00	Lunch		
15.00 – 15.30	QUAERE Bulletin	Ihor Lyman BNPU	English
15.30 – 17.00	Strategy in Universities	Adam Świda WrUST	Polish (translated to Ukrainian),
17.00 – 18.00	QUAERE QA Survey, Preliminary Analysis of Results	Konstantin Kyrychenko SSU	English
19.30	**Welcome dinner**, Restauracja Królewska (Dwór Polski),		

Зустрічі

Вроцлав, грудень 2016
Вроцлавська зустріч проекту QUAERE

Thursday, December, 8th 2016

9.15 – 9.45	Report of Accreditation Committee	Konstantin Kyrychenko SSU	English
9.45 – 10.30	Coordination Meeting	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
10.30 – 11.00	QA system in Wrocław University of Science and Technology	Agnieszka Bieńkowska, WrUST	Polish (translated to Ukrainian),
11.00 – 11.30	Coffee break		
11.30 – 13.30	QA system in Wrocław University of Science and Technology	Agnieszka Bieńkowska WrUST	Polish (translated to Ukrainian),
13.30 – 15.00	Lunch		
15.00 – 15.30	Business – University Cooperation, Stakeholder's Perspective	Agata Sala, HR@IT Wrocław, QAD Polska	Polish (translated to Ukrainian)
15.30 – 17.00	Best Practices in EU Universities	Serge Chernyschenko, UKOLD Vassilis Stylianakis Uni of Patras	English
17.00 – 18.00	Coordination Meeting	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
18.30	Social Dinner, Restauracja Przystanek Zoo		

Friday, December, 9th 2016

10.00 – 11.00	Best Practices in EU	Iring Wasser, ASIIN	English
11.00 – 11.30	Coffee break		
11.30 – 13.00	Best Practices in EU	Iring Wasser, ASIIN	English
13.00 – 14.30	Lunch		
14.30 – 17.00	Study visit in Wrocław Technology Park	Jan Skonieczny WrUST	Polish
19.30	Gala Dinner, Restauracja Piwnica Świdnicka		

Saturday, December, 10th 2016

12.20 – 18.35	Day of Departures

Meetings

Зустрічі

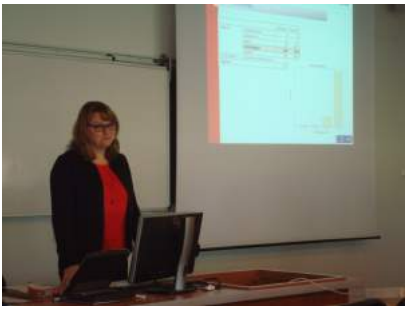

Meetings

Kyiv, February-March 2017
Kyiv Meeting of the project QUAERE

Dates of the event: February 27.02.2017-03.03.2017

Organizers: Taras Shevchenko Kyiv National University (**TSNUK Ukraine**),

Venue: Taras Shevchenko Kyiv National University,

Sunday, February,26th 2017

12.00 – 22.35	Day of Arrivals

Monday, February,27th 2017

Main Building of TSNUK, Volodymyrska St., 60, room 204

10.00 – 10.30	Reception		
10.30 – 10.45	Welcome Speech	Representatives of host TSNUK, Kyiv	English/Ukrainian
10.45 – 11.00	Introduction	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
11.00 – 11.30	Accreditations procedure,what is behind? – university perspective.	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
11.30 – 12.00	Progress, challenges, work plan. Mission of UA HEIs in consortium.	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
12.00 – 12.15	**Technical Break**		
12.15 – 13.30	Common specification of equipment. Introduction.	Vitaliy Kukharskyy, IFNUL	Ukrainian
14.00 – 15.00	**Lunch.** Canteen, Main Building of TSNUK		
15.00 – 16.00	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in Odessa National University.	Representatives of ONU	Ukrainian
16.00 – 17.00	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in Chernivtsi National University	Representatives of ChNU	Ukrainian
19.00	**Welcome Dinner.** Restaurante „O'Panas", Shevchenko park, Tereschenkovskaya St. 10		

Зустрічі

Київ, лютий-березень 2017
Київська зустріч проекту QUAERE

Tuesday, February,28th 2017

Main Building of TSNUK, Volodymyrska St., 60, room 204

10.00 – 11.00	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in Berdyansk State Pedagogical University	Representatives of BSPU	Ukrainian
11.00 – 12.00	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in Ivan FrankoLviv National University	Representatives of IFNUL	Ukrainian
12.00 – 12.30	**Coffee Break**		
12.15 – 13.30	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in National Mining University	Representatives of NMU	Ukrainian
14.00 – 15.00	**Lunch.** Canteen, Main Building of TSNUK		
15.00 – 16.00	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in Taras Shevchenko National University of Kyiv	Representatives of TSNUK	Ukrainian
16.00 – 17.00	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in Khmelnitsky National University	Representatives of KhNU	Ukrainian
17.00 – 18.00	ESG2015. SWOT Analysis of QA system in Sumy State University	Representatives of SSU	Ukrainian
18.30	**Social Dinner.**Canteen,Main Building of TSNUK		

Wednesday, March,1st 2017

Main Building of TSNUK, Volodymyrska St., 60, room 204

10.00 – 11.30	Quality Plan. Quality monitoring.	Victor Klabbers, The Network University	English
11.30 – 12.00	**Coffee Break**		
11.30 – 13.30	Quality Plan. Quality monitoring.	Victor Klabbers, The Network University	English
14.00 – 15.00	**Lunch.** Canteen, Main Building of TSNUK		
15.00 – 15.30	Dissemination Plan	Audrius Gargasas AleksandrasStulginskis University	English
15.30 – 17.00	ExcursiontotheUniversityMuseum		
18.00	**Social Dinner.** Canteen, Main Building of TSNUK		

Meetings

Зустрічі

Meetings

Kyiv, February-March 2017
Dissemination of the project QUAERE in Kyiv

Thursday, March,2nd 2017
Open seminar

Main Building of TSNUK, Volodymyrska St., 60, room 355

10.00 – 10.15	Welcome Speech	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator Vitaliy Kukharskyy, IFNUL, National coordinator	English
10.15 – 10.45	QUAERE overview	Mariusz Mazurkiewicz, WrUST Kontyantin Kyrychenko, SSU	TBC
10.45 – 11.30	Ukrainian Quality Assurance System, Extant State	AndriiGozhyk, TSNUK	Ukrainian (TBC)
11.30 – 12.00	**Coffee Break**		
12.00 – 12.30	What is the procedure of accreditation from the perspective of HEI?	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
12.30 – 13.00	The State of the Development, Structure and Functionality of Internal Quality Assurance Systems in Ukrainian HEIs.	TBA SSU	Ukrainian (TBC)
13.00 – 13.30	Mapping of QA system in Ukraine	Olha Oserdchuk, IFNUL	Ukrainian (TBC)
13.30	Final speech	Volodymyr Buhrov, TSNUK	Ukrainian (TBC)
14.00 – 15.00	**Lunch.** Canteen, Main Building of TSNUK		

Main Building of TSNUK, Volodymyrska St., 60, room 204

15.00 – 16.00	Coordination meeting. Final decision (voting) - equipment.	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
19.00	**GoodbyeDinner.**Restaurante-cafe „Alma Mater",Tereschenkovskaya St. 21		

Зустрічі

Київ, лютий-березень 2017
Поширення проекту QUAERE у Києві

Friday, March,3rd 2017

Institute of Higher Education, Bastionna St.,9

10.00 – 10.45	Report of Accreditation Committee	Olena Panych National Agency for Higher Education Quality Assurance of Ukraine	Ukrainian
10.45 – 11.15	Point of view Ministry of Science and Education of Ukraine	Representatives of Ministry of Education and Science of Ukraine	TBC
11.15 – 11.30	The compliance of criteria to **ESG2015** – ASIIN point of view	Thomas Lichtenberg ASIIN	English
11.30 – 11.45	National Erasmus+ Office of Ukraine	Representatives of National Erasmus+ Office	TBC
11.45 – 12.15	**Coffee break**		
12.15 – 13.30	Prospective accreditation in Ukraine, programme or institutional? Panel discussion	Ministry of Education and Science ASIIN NAHEQAU	Ukrainian
Main Building of TSNUK, Volodymyrska St., 60, room 204			
14.00 – 15.00	**Lunch.** Canteen, Main Building of TSNUK		
15.00 – 15.30	QUAERE Work Plan	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
15.30 – 17.00	Farewell speeches	Mariusz Mazurkiewicz, QUAERE coordinator	English
18.30	**Dinner.** Hotel Cooperator		

Saturday, March, 4th 2017

6.45 – 18.35	Day of Departures

Meetings

Зустрічі

Olha Lyuta, the Head of the Office on providing the quality of education activity and the quality of higher education (Sumy State University)

The state of the development, structure and functionality of internal quality assurance systems in Ukrainian higher education institutions (annotation)

The analysis of design and implementation of internal quality assurance system in Ukrainian HEIs has been carried out in the context of implementation of international grant project "Quality Assurance System in Ukraine: Development on the Base of ENQA Standards and Guidelines."

In frameworks of this study HEIs survey on quality assurance system has been conducted. Participants' survey has been conducted according to the key components of higher education quality assurance system.

An important factor that influences design of quality assurance system at the institutional level is the existence of a document that defines HEI's development strategy.

The respondents have been asked whether there is an institutional strategy/plan or equivalent document.

These answers indicate that almost every HEI in Ukraine has a document defining the strategic goals and objectives of HEI's development. As to an institutional quality assurance policy statement, the overwhelming majority of respondents have this statement; they also have other regulatory documents connected to quality assurance policy.

The analysis of answers to the next question has indicated that more than a half of respondents have applied national QA frameworks and guidelines for education quality assurance while designing internal quality assurance system. It should be mentioned that only 14.5% of HEIs applied ESG while designing internal quality assurance system. This means that national HEIs need to consider ESG more actively, because these guidelines give an opportunity to provide a common ground for educational institutions activity, integration into European and world educational community, and also intensify academic mobility of students and teaching staff.

It's certainly a positive point that 75% of respondents conduct surveys on the quality of work of teaching staff. This survey defines the level of student satisfaction with teaching quality and opens the strengths and weaknesses of a teacher. Thus, students are able to make adjustments to the organization of educational process, outline the expectations of the subject, and influence the quality of teaching staff.

Meanwhile, the fact that only 20% of HEIs conduct student surveys on the quality of study programmes, causes concern.

The next questions deal with approval, monitoring and periodic review of programmes.

The study has showed that intended learning outcomes have been developed for study programmes in the majority of HEIs. At the same time 21% of HEIs have developed intended learning outcomes for some of programmes, and 5.6% of HEIs have not developed them at all.

The survey results lead to the conclusion that the principle of collegiality and collaboration in designing curriculum is provided by almost 90% of HEIs participating in the survey.

The respondents have been asked to define internal stakeholders who are formally involved in the designing curricula in HEIs. According to ESG, study programmes should be developed with the involvement of students and other stakeholders using external expertise and guidelines. The data received in the result of the survey suggest that internal stakeholders are mainly involved into the designing curricula in HEIs.

The level of involving students and external stakeholders is low.

Studying HEI's approaches towards evaluation of students' academic achievements is considered to be an important survey direction.

The respondents have been asked to define the characteristics corresponding to student assessment procedures available in their HEIs.

Ольга Люта, керівник бюро із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (Сумський державний університет)

Стан розвитку, структура та функціонування внутрішніх систем забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих навчальних закладах України (анотація)

У контексті реалізації міжнародного грантового проекту «Система забезпечення якості освіти в Україні: розвиток на основі європейських стандартів та рекомендацій» здійснено дослідження практики побудови та впровадження внутрішньої системи забезпечення якості вищими навчальними закладами України.

В рамках цього дослідження проведене опитування вищих навчальних закладів України щодо стану розвитку внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти.

Опитування учасників проводилося за ключовими компонентами системи забезпечення якості вищої освіти.

Важливим фактором, що впливає на формування системи забезпечення якості на інституційному рівні є наявність документу , що визначає стратегію розвитку вищого навчального закладу.

Респондентам було запропоноване питання щодо наявності на рівні ВНЗ стратегії / перспективного плану або подібного документу.

Результати відповідей свідчать про те, що фактично всі вищі навчальні заклади України мають документ, що визначає стратегічні цілі та завдання розвитку ВУЗу.

Що стосується узагальнюючого документу, який регламентує внутрішню політику забезпечення якості освіти на рівні ВНЗ, слід зазначити, що переважна більшість респондентів мають такий документ, а також інші нормативні документи, пов'язані з політикою забезпечення якості освіти.

Більше половини опитаних при розробці внутрішньої системи забезпечення якості керувалися національними принципами та рекомендаціями щодо забезпечення якості освіти. Слід відмітити, що тільки 14,5 % із опитаних ВНЗ при розробці внутрішньої системи забезпечення якості застосовували принципи ESG. Це свідчить про необхідність більш активного врахування вітчизняними вищими навчальними закладами положень ESG, оскільки дані рекомендації дають можливість забезпечити спільну основу для діяльності закладів освіти, інтеграцію в європейське і світове освітнє співтовариство, активізувати академічну мобільність студентів та професорсько-викладацького складу.

Як позитивний момент необхідно відмітити те, що 75 % респондентів проводять опитування щодо якості роботи науково-педагогічних працівників. Таке анкетування визначає рівень студентського задоволення якістю викладання та дозволяє відкрити сильні та слабкі сторони викладача. Таким чином, студенти мають змогу вносити корективи в організацію навчального процесу, окреслювати очікування від предмету, впливати на якість викладацького складу. Водночас, викликає занепокоєння той факт, що лише 20 % ВНЗ, що брали участь в опитуванні, проводять анкетування студентів щодо якості освітніх програм.

Наступний блок питань стосувався процедур затвердження, моніторингу та періодичного огляду програм.

За результатами дослідження було визначено, що в більшості ВНЗ розроблені очікувані результати навчання за освітніми програмами. Водночас, в 21 % ВНЗ очікувані результати навчання розроблені за окремими освітніми програмами, а у 5,6 % ВНЗ – не сформовані взагалі.

За результатами анкетування можна зробити висновок, що принцип колегіальності та колективної роботи при формуванні навчальних планів забезпечується майже в 90 % ВНЗ, що брали участь у опитуванні.

Респондентам було запропоновано визначити внутрішніх стейкхолдерів, формально залучених до формування навчального плану в ВНЗ.

HEIs need to manage that assessment tools allow demonstrating students the measure of achieving the intended learning outcomes and/or other programme objectives.This situation is primarily caused by the fact that only 51.9% of HEIs have implemented this.

The teacher's role is crucial for creating a high-quality student experience and making obtaining knowledge, competencies and skills possible. Taking into account the above mentioned facts, the study has involved learning about the mechanisms of quality assurance of teaching staff in HEIs.

The respondents have been asked how their institutions ensure that teaching staff is qualified and competent. The survey results have showed that HEIs generally realize the responsibility for quality of teaching staff and take measures aimed at selection and pedagogical training of teachers, and, in some cases, dismissal. The overwhelming majority of HEIs primarily focus on external licensed and accreditation requirements during personnel recruiting.

In order to ensure the appropriate level of higher education quality HEIs provide the variety of learning resources for student support. That's why some questions in the survey have been dedicated to this agenda.

The respondents have been asked whether the learning resources are offered, monitored, evaluated and improved regularly by HEI. The presented data have showed that learning resources of HEIs vary from physical resources such as libraries, laboratories and IT-infrastructure (Internet access and e-mail accounts systems) to human support (tutors, mentors, psychological support etc.).

During the survey the respondents have been asked if there is a process in place for monitoring individual students' progression through an entire degree cycle. There is such a process in the majority of HEIs, but 8.9% of HEIs should implement tools for collecting and monitoring students' progression and take appropriate actions based on this information.

During the survey the respondents have been asked whether there are processes in place for supporting students in learning process in case of massive difficulties to pass given course. It should be mentioned that almost a half of HEIs support students – there is opportunity to organize additional classes from given subject on request of students. However, 5.1% of HEIs have no mechanisms to support students in this situation.

In order to manage the programmes and other activities effectively HEIs should ensure the gathering, analysis and use of relevant information. Therefore the questions on the organization of information systems functioning have been included in the survey.

The results of the survey lead to the conclusion that national HEIs have significant problems with information systems functioning. Thus less than half of respondents has answered that the institution has a centralized information system that covers all key activities; 38.8% of the respondents state that the institution has a centralized, non-integrated information system and that is why the data on different activities are not gathered in one data warehouse.

The respondents have been asked about the components of information system. The results of the conducted analysis have showed that the information system of the overwhelming majority of HEIs includes student progression, success rates, and profile of the student population. The great attention is paid to the following aspects: available learning resources and their costs, teacher-student ratio per faculty/department. The fact that the majority of HEIs track graduates' employment is a positive one. The indicator of students' satisfaction with their study programmes as a component of HEI information system is used only by one third of HEIs and this aspect is the reason for concern.

ESG визначають, що освітні програми мають розроблятись із залученням у цей процес студентів та інших стейкхолдерів, використовують зовнішню експертизу та орієнтири. Отримані за результатами анкетування дані дозволяють зробити висновок, що до формування навчальних планів у ВНЗ, переважно, залучаються внутрішні стейкхолдери. Рівень залучення студентства та зовнішніх стейкхолдерів є низьким.

Важливим напрямом анкетування було вивчення підходів ВНЗ до оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Респондентам було запропоновано визначити характеристики, що відповідають наявним в їх ВНЗ процедурам з оцінювання студентів.

ВНЗ необхідно контролювати, щоб оцінювання дозволяло продемонструвати здобувачам вищої освіти міру, в якій було досягнуто очікуваних результатів навчання або інших цілей програми. Це, насамперед, обумовлено тим, що частка ВНЗ, в яких це реалізовано, становить лише 51,9 %.

Роль викладача є вирішальною у створенні високоякісного досвіду студентів та уможливленні набуття знань, компетентностей та навичок. Зважаючи на зазначене, дослідження передбачало вивчення механізмів забезпечення якості викладацького складу у ВНЗ.

Респондентам було запропоновано визначити, яким чином у ВНЗ визначається компетентність і кваліфікованість викладацького складу. Результати анкетування свідчать, що в цілому, ВНЗ усвідомлюють свою відповідальність за якість персоналу та вживають ряд заходів щодо його відбору, підвищення кваліфікації, та, в ряді випадків, звільнення. Переважна більшість ВНЗ при відборі персоналу орієнтуються, насамперед, на зовнішні ліцензійні та акредитаційні вимоги при відборі персоналу.

Для забезпечення належного рівня якості вищої освіти, ВНЗ надають різноманітні навчальні ресурси, щоб допомогти студентам. Тому частина питань анкети була присвячена даній проблематиці.

Респонденти надали відповідь, наскільки регулярно ВНЗ контролює, оцінює і покращує навчальні ресурси та вносить пропозиції до них. Наведені дані свідчать, що навчальні ресурси в ВНЗ, які брали участь в опитуванні, варіюються від фізичних ресурсів, таких як бібліотеки, лабораторії та IT -інфраструктура (інтернет-доступ та облікові e-mail системи), до людської підтримки у формі кураторів, наставників, служб психологічної підтримки та інших консультантів.

Респонденти при проведенні анкетування визначали, чи існує процес моніторингу індивідуального студентського прогресу, що триває протягом усього часу, необхідного студентам для здобуття ступеня. Більшість ВНЗ мають такі процеси , однак 8,9 % ВНЗ повинні запровадити інструменти для збору і моніторингу інформації щодо прогресу студентів і вжити відповідних дій на основі цієї інформації.

При проведенні анкетування досліджувалась наявність процесів, що підтримують студентів під час навчального процесу, якщо у них виникають значні труднощі із закриттям курсу. Слід зазначити, що майже половина опитаних ВНЗ надають підтримку студентам, на їх прохання студентів можуть бути організовані додаткові заняття з певного предмета. Однак у 5,1 % ВНЗ, що брали участь у опитуванні, відсутні механізми, що підтримують студентів в такій ситуації.

Для ефективного управління своїми програмами та іншою діяльністю вищі навчальні заклади повинні забезпечити збір, аналіз і використання відповідної інформації. Тому питання щодо організації функціонування інформаційних систем були включені до складу анкети.

An important part of the internal quality assurance system is a public availability of information on organization of educational activities in HEIs. In order to study the defined aspects the respondents have been asked about the open access components of information on the institution's study programmes.

Despite the existence of positive trends, it is typical for most HEIs not to show all the necessary information. This makes it impossible to obtain clear, accurate, objective, timely and easily-accessible information on the activities of HEI and reduces the efficiency of the internal quality assurance system functioning.

Summing it up it should be noted that the overwhelming majority of Ukrainian HEIs are introducing the internal quality assurance system of educational activity and higher education. However, there are a number of systemic problems in the organization of internal quality assurance systems that need further work in this direction.

За даними, отриманими в результаті анкетування, можна зробити висновок про те, що вітчизняні вищі навчальні заклади мають значні проблеми щодо функціонування інформаційних систем. Так, менше половини респондентів відповіли, що заклад має централізовану інформаційну систему, що охоплює всі основні напрямки діяльності.

38,8 % опитаних зазначають, що заклад має централізовану, неінтегровану інформаційну систему, і це призводить до того, що інформація про різні напрямки діяльності не зберігається в одній базі даних.

Респондентам було запропоновано дати відповідь на запитання щодо складових інформаційної системи. Результати проведеного аналізу свідчать про те, що основною складовою інформаційної системи у переважної більшості ВНЗ є прогрес студентів та показники успішності та інформація про студентів. Значна увага також приділяється наступним аспектам: наявні навчальні ресурси і їх вартість, інформація про співвідношення викладачів та студентів на факультеті / кафедрі. Як позитивний факт, необхідно відмітити, що більшість вищих навчальних закладів відстежують зайнятість випускників. Викликає занепокоєння той аспект, що показник рівня задоволеності студентів навчальними програмами як складова інформаційної системи ВНЗ застосовується тільки у третини опитаних.

Важливою складовою внутрішньої системи забезпечення якості є публічність інформації про організацію освітньої діяльності вищого навчального закладу. З метою дослідження окреслених аспектів респондентам було запропоновано визначити, які складові включає в себе інформація про освітні програми закладу, що знаходиться у відкритому доступі. Незважаючи на наявність позитивних тенденцій, необхідно відмітити, що для більшості ВНЗ характерний фрагментарний характер оприлюднення інформації. Це унеможливлює отримання зрозумілої, точної, об’єктивної, своєчасної та легкодоступної інформації про діяльність вищого навчального закладу та знижує ефективність функціонування внутрішньої системи забезпечення якості.

Підводячи підсумки, необхідно зазначити, що переважна більшість вищих навчальних закладів України на сьогоднішній день впроваджують внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. Однак при цьому існує ряд системних проблем в організації внутрішньої системи забезпечення якості, що потребують подальшої роботи у цьому напрямі.

Andrii Gozhyk, Director of Scientific Educational and Methodological Center (Taras Shevchenko National University of Kyiv)

Analysis of the extant state of Ukrainian QA system (annotation)

In 2005 Ukraine acceded to the Bologna process and to the European Higher Education Area that actualized the requirement to develop a quality assurance (QA) system at national level which would meet the Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area. The issues of QA in higher education are reflected in the Law of Ukraine "On Higher Education", in some chapters of the National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period until 2021, approved by the Decree of the President of Ukraine, in the Draft Strategy of Higher Education reform in Ukraine until 2020, in annual addresses of the President of Ukraine to the Verkhovna Rada of Ukraine.

However it's too soon to confirm the mature modern quality assurance systems of higher education in Ukraine. An important task is to design a "road map" for development of the regulatory, organizational and institutional frameworks of modern QA system. The European experience in developing QA systems are accumulated in the Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area approved in May 2015 (ESG - 2015).

Therefore, today one of the challenges is to design a "road map" for development of the regulatory, organizational and institutional frameworks of modern QA system. The key tasks of this reform are:

a) institutionalization of QA system for higher education at the national, regional and local levels involving state, public and professional players;

b) Involvement of internal and external stakeholders to develop new "rules" (a complex of regulations and teaching materials) that can ensure stable operation and development of quality assurance for higher education;

c) formation of the environment in which improving the quality of higher education will be the focus of public discourse, where the development of a new professional ethos will be unifying principle for the participants, and new media platforms will provide the necessary publicity and transparency.

The first step in this direction was the analysis of extant state of Ukrainian QA system in compliance with existing practices of Standards and guidelines ESG - 2015, made by working group form TSNUK within the task 1.1 of the project QUAERE (Authors: V.A. Bugrov, A.P.Gozhyk, A.M. Pyzhyk, O.V.Hrutska, D.V.Scheglyuk. The following took part in correcting of the document: G.V.Krasylnykova (KHNU), V.B.Yuskayev, O.V.Lyuta, K.I.Kyrychenko (all are from SSU); I.V.Rozora (KNUTS); S.A.Us (NMU).

The analysis shows that the existing elements of internal and external QA systems for higher education are heterogeneous - most of them are formed as a result of evolutionary development of higher education system in post-Soviet Ukraine, while others were established in the last 2-3 years as the first results of reformation of the higher education.

The main obstacles in the establishment of effective quality assurance systems for higher education that meets the requirements of European standards ESG - 2015 are:

1) Lack of regulations of external QA systems;

2) discrepancy of institution principles that provides moderate external monitoring of the quality of higher education, established by European and global practices - they have no to control, but to support in solving problems that arise in HEI in the formation and implementation of policies for improving the quality of education;

3) lack of HEI motivation to implement QA systems – HEIs that are trying to implement their own QA systems, do not receive any advantages as compared with those that do nothing;

Андрій Гожик, директор Науково-методичного центру організації навчального процесу (Київський національний університет імені Тараса Шевченка)

Аналіз сучасної системи забезпечення якості в Україні (анотація)

Приєднання України у 2005 р. до Болонського процесу і входження до Європейського простору вищої освіти актуалізували необхідність створення на національному рівні системи забезпечення якості, яка б відповідала Стандартам та рекомендаціям щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти. Питання забезпечення якості вищої освіти знайшли своє відображення у Законі України «Про вищу освіту», окремих розділах Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, схваленої Указом Президента України, проекті Стратегії реформування вищої освіти в Україні до 2020 р., у щорічних посланнях Президента України до Верховної Ради України.

Водночас передчасно стверджувати про сформованість сучасних систем забезпечення якості вищої освіти в Україні. Важливим завданням залишається розробка «дорожньої карти» для створення нормативної, організаційної та інституційної бази функціонування системи забезпечення якості вищої освіти сучасного рівня. Європейський досвід із розбудови систем забезпечення якості акумульовано в Стандартах і рекомендаціях щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти від травня 2015 року (ESG – 2015).

Тож на сьогодні одним із ключових завдань є розробка «дорожньої карти» для створення нормативної, організаційної та інституційної бази функціонування системи забезпечення якості вищої освіти сучасного рівня. Ключовими завданнями такої реформи є:

а) інституціоналізація системи забезпечення якості вищої освіти на національному, регіональному та локальному рівнях за участю державних, громадських та професійних гравців;

б) залучення зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів до розроблення нових «правил гри» (комплексу нормативно-правових актів та методичних розробок), що здатні гарантувати стійке функціонування та розвиток системи забезпечення якості вищої освіти;

в) формування середовища, в якому поліпшення якості вищої освіти стане центральною темою суспільного дискурсу, де становлення нового професійного етосу стане об'єднавчим началом для учасників, а нові медіа-майданчики забезпечать необхідну публічність та прозорість.

Першим кроком на цьому шляху став аналіз відповідності існуючих в Україні практик забезпечення якості вищої освіти вимогам ESG – 2015, виконаний робочою групою КНУТШ в рамках завдання 1.1 проекту QUAERE (Укладачі: В.А.Бугров, А.П.Гожик, А.М.Пижик, О.В.Хруцька, Д.В.Щеглюк. У доопрацюванні документу взяли участь: Г.В.Красильникова (ХмНУ), В.Б.Юскаєв, О.В.Люта, К.І.Кириченко - всі СДУ; І.В.Розора – КНУТШ; С.А.Ус - ДВНЗ "НГУ").

Проведений аналіз засвідчує, що існуючі елементи внутрішньої і зовнішньої систем забезпечення якості вищої освіти є гетерогенними – більша частина їх сформувалась в результаті еволюційного розвитку системи вищої освіти України в пострадянський період, а інші започатковані в останні 2-3 роки як перші результати реформування системи вищої освіти.

Головними перешкодами на шляху створення ефективних систем забезпечення якості вищої освіти, які б відповідали вимогам Європейських стандартів ESG – 2015 залишаються:

1) недостатньо врегульовані в нормативних документах зовнішні системи забезпечення якості вищої освіти;

4) Lack of active cooperation with stakeholders at the institutional level to develop effective QA systems. A large part of the teaching and administrative staff and students even do not understand what and why should be changed in the existing system. In particular:

- A large part of the teaching staff does not understand the need to change existing and introducing new procedures for quality assurance, to intensify the interaction with students and the labor market. In programme designing the priority is not to acquire the necessary competencies by student but narrow corporate interests of individual groups of teachers. Many teachers protest against the possibility to be evaluated by their students or employers;
- Students are mainly interested in getting high marks, scholarships and obtaining education documentation. The active position on the content of education and the quality of teachers is absent;
- clear procedures to implement the rights of students in the organization of the educational process and design of educational programmes are missing;
- Representatives of the labor market aren't stimulated (either externally or internally) to participate in the development and evaluation of educational programmes and their implementation, to define the requirements for qualifications awarding;
- Due to fiscal requirements it's almost impossible to attract external, including foreign, experts to evaluate the programmes and students.

As a consequence, the main engine of formation processes for QA systems is a part of the administrative staff, which is concerned about the prospects of the development/existence of its own HEI and/or positions responsible for the operation of QA elements. Good practices in some HEIs are the results of individual initiatives from administrative and teaching staff, students, employers. And these results are not systemic.

2) невідповідність принципів діяльності інституцій, які опосередковано здійснюють зовнішній моніторинг якості вищої освіти, усталеній Європейській і світовій практиці - вони повинні не контролювати, а допомагати вирішувати проблеми, які виникають у ВНЗ при формуванні і здійсненні політики підвищення якості освітньої діяльності;

3) відсутність мотивації ВНЗ до запровадження систем забезпечення якості - ВНЗ, які намагаються запровадити власні системи забезпечення якості освітньої діяльності, не отримують жодних переваг перед тими, що нічого не роблять;

4) відсутність активної взаємодії стейкхолдерів на рівні ВНЗ у створенні дієвих систем забезпечення якості вищої освіти. Велика частина викладацького складу, адміністрації і навіть студентів не розуміє, що і для чого змінювати в існуючій системі. Зокрема:

- значна частина викладацького складу не розуміє потреби у зміні існуючих і запровадженні нових процедур забезпечення якості, в інтенсифікації взаємодії із студентами та ринком праці. При формуванні програм підготовки пріоритетом часто виступає не набуття студентом необхідних компетентностей, а вузькокорпоративні інтереси окремих груп викладачів. Багатьох викладачів обурює сама перспектива оцінювання їх роботи студентами чи працедавцями;

- студенти часто зацікавленні в отриманні високих оцінок, стипендії і документів про освіту, у них нерідко відсутня активна позиція щодо змісту освіти та якості роботи викладачів;

- відсутні чіткі процедури реалізації студентами своїх прав у питаннях організації освітнього процесу та конструювання освітніх програм;

- представники ринку праці не мають стимулів до участі у розробці та оцінці освітніх програм, їх впровадженні, визначенні вимог щодо присвоєння кваліфікацій;

- фіскальні вимоги майже унеможливлюють залучення зовнішніх, у тому числі закордонних, експертів до оцінювання систем, програм і студентів

Як наслідок, основним рушієм процесів формування систем забезпечення якості виступає та частина адміністрації, яка стурбована перспективами розвитку/існування власного ВНЗ та/або за посадою відповідає за функціонування елементів забезпечення якості. Хороші практики систем (або їх фрагментів) забезпечення якості у конкретних ВНЗ є наслідком ініціативи окремих осіб із числа адміністрації, викладачів, студентів, роботодавців, і поки що не мають системного характеру.

Olha Oseredchuk, Director of Department of Information Services (Ivan Franko National University of Lviv)

Prospectus of Roadmap project of high education promotion in Ukraine

The main strategic objective of the development of higher education in Ukraine is the integration of its national system in the European educational space. This process is not possible without the coordination and combination of components of Ukrainian higher education with European standards of quality assurance of higher education.

Higher Education Reform Strategy provides for the establishment of the system and continuous improvement of quality of higher education that meets the recommendations and standards of the European Higher Education and the requirements of society and the individual. The key objective of this reform is to institutionalize the system of quality assurance at the national, regional and local levels involving government, civil society and professional organizations, involving internal and external stakeholders to develop new regulations and teaching materials that are able to ensure steady functioning and development of the quality of higher education.

As part of the project the team of Ivan Franko National University of Lviv has prepared a consolidated analysis and design of a roadmap for internal and external quality assurance of higher education in Ukraine. The draft roadmap was prepared by analyzing the legal and regulatory framework and status of the quality assurance system in Ukrainian universities (Taras Shevchenko National University of Kyiv), the survey of more than 200 higher educational institutions of Ukraine on internal quality assurance system conducted with the support of the Ministry of Education to Science Ukraine (State University of Sumy).

The document analyzes the situation in Ukrainian education and its legal framework, international experience, follow-up recommendations and analysis of the risks that may occur during formation of the system based on European standards ensuring the quality of the educational process. The structure of the document is based on European standards, so as to reflect each standard analysis of Ukrainian realities, including survey data, analysis of international experience, recommendations and risks. The roadmap consists of a preface and three parts.

1. The standards and guidelines for internal quality assurance.

The following key recommendations for higher education can be identified in the first section of the Roadmap:

- developing clear and effective structure of internal quality assurance system;
- a clear and transparent scheme to attract external stakeholders to a number of internal processes;
- the introduction of the survey as a tool for feedback from internal and external stakeholders;
- principles of academic integrity;
- student oriented learning (student is a full participant in the learning process);
- objective evaluation of educational activities of teachers and the actual application of its results;
- additional funding for material and technical resources;
- maximum coverage of the University activity in web resources and access to information;
- continuous review of curriculum, their modernization and analysis on compliance with students and market demands.

During the analysis of the Ukrainian situation it was revealed that Ukrainian universities are actually deprived of adequate legal framework for the implementation and functioning of the system of quality assurance. This is primarily due to the lack of standard documentation requirements governing the system of quality assurance, which in turn leads to ambiguous understanding of the implementation process.

Ольга Осередчук, керівник відділу інформаційного забезпечення (Львівський національний університет імені Івана Франка)

Проспект Проекту Дорожньої карти забезпечення якості вищої освіти в Україні

Головним стратегічним завданням розвитку вищої освіти в Україні є інтеграція національної системи вищої освіти в європейський освітній простір. Цей процес не можливий без узгодження та поєднання української компоненти вищої освіти з європейськими стандартами забезпечення якості вищої освіти.

Стратегією реформування вищої освіти передбачено створення системи забезпечення та постійного поліпшення якості вищої освіти, яка відповідає рекомендаціям і стандартам Європейського простору вищої освіти, а також вимогам суспільства та особистості. Ключовими завданням такої реформи є інституціоналізація системи забезпечення якості вищої освіти на національному, регіональному та локальному рівнях за участі державних, громадських та професійних організацій, залучення зовнішніх та внутрішніх стейкхолдерів до розроблення нових нормативно-правових актів та методичних розробок, що здатні гарантувати стійке функціонування та розвиток системи забезпечення якості вищої освіти.

В рамках реалізації проекту команда Львівського національного університету імені Івані Франка підготувала зведений аналіз та проект дорожньої карти внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні. Проект дорожньої карти підготовано на основі аналізу нормативно-правової основи та стану системи забезпечення якості в українських вищих навчальних закладах (Київський національний університет імені Тараса Шевченка), результатів опитування понад 200 вищих навчальних закладів України щодо внутрішньої системи забезпечення якості, проведеного за підтримки Міністерства освіти на науки України (Сумський державний університет).

У документі міститься аналіз української ситуації в галузі освіти, її правова основа, міжнародний досвід, рекомендації до наступної діяльності та аналіз ризиків, що можуть виникнути при формуванні системи на основі Європейських стандартів із забезпечення якості освітнього процесу. Структура документу побудована за Європейськими стандартами, таким чином, щоб відобразити до кожного стандарту аналіз українських реалій, включаючи дані проведеного опитування, аналіз міжнародного досвіду, рекомендацій та ризики. Дорожня карта складається з передмови та трьох частин.

Стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості.

У першому розділі Дорожньої карти з основних рекомендацій для вищих навчальних закладів можемо виділити:

- розроблення чіткої та дієвої структури внутрішньої системи забезпечення якості;
- чітка і прозора схема залучення зовнішніх стейкхолдерів до низки внутрішніх процесів;
- запровадження системи опитування як інструменту для зворотного зв'язку із внутрішніми та зовнішніми стейкхолдерами;
- засади академічної доброчесності;
- студентоорієнтоване навчання (студент - повноцінний учасник навчального процесу);
- об'єктивна оцінка педагогічної діяльності викладачів та реальне застосування її результатів;
- залучення додаткового фінансування для матеріально -технічної бази;
- максимальне висвітлення діяльності університету на вебресурсах та доступ до інформації;
- постійний перегляд навчальних програм, їх модернізація та аналіз на відповідність вимогам студентів та ринку.

Під час аналізу української ситуації було виявлено, що українській вищі навчальні заклади фактично позбавлені належних правових основ для впровадження та існування системи забезпечення якості вищої освіти.

1. The standards and guidelines for external quality assurance.

Standards for internal quality assessment are an important component for the processes of external evaluation of the quality of education. This process requires a constant and objective evaluation of universities by independent external agencies.

The second section of the Roadmap outlines recommendations and risks of external quality assurance, namely:

- to provide a link between external and internal quality assessment;
- to establish a direct link between the quality of higher education and its budget funding based on independent, comprehensive and objective evaluation of the quality of higher education;
- building a legal and organizational conditions for the development and accreditation of institutions of independent evaluation and quality assurance, establishing cooperation between National Agency of High Education Quality Assurance (NAHEQA), these institutions and universities;
- external quality assurance must be carried out professionally, consistently and transparently, be recognized and influential;
- Universities should create a basis for external quality assurance through self-assessment or collecting other materials, including supporting data;
- creating a network of public information resources for evaluation and comparisons of quality of higher education attracting broad public participation and student government.

Responsibility for external evaluation of the quality of education in Ukraine rests on a number of state bodies and institutions: Cabinet of Ministers of Ukraine, Verkhovna Rada of Ukraine, the State Inspectorate for Schools, Accreditation Commission, Attestation Commission of Ukraine and the National Agency for Quality Assurance, which should take over some regulatory and control functions of the Ministry of Education and Science of Ukraine. The legal and organizational conditions for the development and accreditation of institutions of independent evaluation and quality assurance, including NAHEQA' interaction with these agencies should be established for the successful introduction of external quality assurance system in Ukraine.

1. Standards and recommendations for quality assurance agencies.

An important feature of modern Ukrainian system of education must be quality assurance independent agencies functioning. These agencies should be officially recognized by the competent state authorities, have full legal status and meet all the requirements of the legislation of Ukraine. The third section of the Roadmap defines recommendations and risks regarding such agencies, among which the following should be paid attention to:

- clear formulation of NAHEQA functions, consolidating them by respective regulations;
- making normative documents regulating the differentiation of NAHEQA activities and other bodies in the field of internal and external quality assurance;
- providing conditions for the establishment of independent agencies of quality assessment;
- inclusion of NAHEQA and other agencies in the European Association of Quality Assurance in Higher Education.

The Roadmap Project reflects the main aspects of the current state of high education quality assurance in Ukraine compared to international practices, and in the future will create mechanisms for quality assurance that can be used in Ukrainian higher education.

Це в першу чергу пов'язано з відсутністю типових вимог до документів, які б регулювали систему забезпечення якості освіти, що в свою чергу призводить до розрізненого розуміння навчальними закладами процесу запровадження системи.

Стандарти і рекомендації щодо зовнішнього забезпечення якості.

Стандарти внутрішньої оцінки якості є важливою складовою для процесів зовнішньої оцінки якості освіти. Для цього процесу необхідним є постійна та об'єктивна оцінка діяльності університетів зовнішніми незалежними агенціями.

У другому розділі Дорожньої карти окреслено рекомендації та ризики щодо зовнішнього забезпечення якості освіти, а саме:

- забезпечити зв'язок між зовнішнім та внутрішнім оцінюванням якості;
- встановити прямий зв'язок між якістю вищої освіти та її бюджетним фінансуванням на підставі незалежного, комплексного та об'єктивного оцінювання якості вищої освіти;
- побудова правових та організаційних передумов для розвитку та акредитації незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, налагодження взаємодії НАЗЯВО, цих установ та ВНЗ;
- зовнішнє забезпечення якості повинно виконуватись професійно, послідовно і прозоро, бути визнаним і впливовим;
- ВНЗ повинні створювати основу для зовнішнього забезпечення якості шляхом самооцінки або збираючи інші матеріали, у тому числі підтверджувальні дані;
- створення мережі відкритих інформаційних ресурсів для оцінювання та порівнянь якості вищої освіти з широким залученням громадськості та студентського самоврядування.

Відповідальність за зовнішню оцінку якості освіти в Україні покладена на низку державних органів та інституцій: Кабінет Міністрів України, Верховну рада України, Державну інспекцію навчальних закладів, Акредитаційну комісію, Атестаційну комісію України та Національне агентство з забезпечення якості, яке повинне перебрати на себе певні регуляторні та контрольні функції Міністерства освіти і науки України. Для успішного запровадження зовнішньої системи забезпечення якості в Україні необхідно створити правові та організаційні передумови для розвитку та акредитації незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти, налагодження взаємодії НАЗЯВО з цими установами.

Стандарти та рекомендації щодо агенцій з забезпечення якості вищої освіти.

Важливою ознакою сучасної української системи забезпечення освіти повинно бути функціонування незалежних агентств з забезпечення якості вищої освіти. Такі агентства повинні офіційно визнаватися державними компетентними органами, мати повний юридичний статус, і відповідати всім вимогам законодавства України. У третьому розділі Дорожньої карти визначено рекомендації та ризики щодо діяльності таких агентств, серед них варто звернути увагу на:

- чітке формулювання функцій НАЗЯВО, закріплення їх відповідними нормативними документами;
- укладення нормативного документу, що регламентує розмежування дії НАЗЯВО та інших органів у сфері внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти;
- забезпечення умов для створення незалежних агентств з оцінки якості;
- включення НАЗЯВО та інших агентств до європейської асоціації забезпечення якості вищої освіти.

Проект Дорожньої карти відображає основні аспекти сучасного стану забезпечення якості вищої освіти в Україні у порівнянні з світовими практиками та у перспективі дозволить сформувати механізми забезпечення якості освіти, що можуть бути використані в українській вищій освіті.

Content

> Wrocław Meeting of the project QUAERE 3

> Kyiv Meeting of the project QUAERE 7

> Dissemination of the project QUAERE in Kyiv 11

> The state of the development, structure and functionality of internal quality assurance systems in Ukrainian higher education institutions (annotation) 15

> Analysis of the extant state of Ukrainian QA system (annotation) 21

> Prospectus of Roadmap project of high education promotion in Ukraine 25

Зміст

> Вроцлавська зустріч проекту QUAERE 4

> Київська зустріч проекту QUAERE 8

> Поширення проекту QUAERE у Києві 12

> Стан розвитку, структура та функціонування внутрішніх систем забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у вищих навчальних закладах України (анотація) 16

> Аналіз сучасної системи забезпечення якості в Україні (анотація) 22

> Проспект Проекту Дорожньої карти забезпечення якості вищої освіти в Україні 26

Bulletin 2

Compilers: Igor Lyman, Yana Laguta

Berdyansk State Pedagogical University
Shmidt Street, 4
Berdyansk,
Zaporizhzha region,
Ukraine
71110

Tel.: +3 8(06153)3-62-44
Fax: +3 8(06153)4-74-68
E-mail: bdpumv@ukr.net

Бердянський державний педагогічний університет
вул. Шмідта, 4
м. Бердянськ,
Запорізька область,
Україна
71110

Тел.: +3 8 (06153) 3-62-44
Fax: +3 8 (06153) 4-74-68
E-mail: bdpumv@ukr.net

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union